

КОТВІЩКА

Алла Анатоліївна —
доктор фармацевтичних наук,
професор, перший проректор
Національного фармацевтичного
університету

ПІВСТОЛІТТЯ В ІМ'Я ФАРМАЦЕВТИКИ

До 75-річчя

члена-кореспондента НАН України В.П. Черних

5 січня 2015 р. виповнюється 75 років ректору Національного фармацевтичного університету, лауреату Державної премії України, доктору фармацевтичних наук, доктору хімічних наук, професору, члену-кореспонденту НАН України Валентину Петровичу Черних. 2015 рік знаменний для Валентина Петровича ще й тим, що минає 50 років його науково-педагогічної та громадської діяльності і 35 років на посаді ректора.

Півстоліття життя Валентин Петрович Черних віддав служінню благородній місії — реформуванню вищої фармацевтичної освіти та фармацевтичної галузі України. Він присвятив себе підготовці фахівців-фармацевтів, наукових і науково-педагогічних кадрів, перебудові та реорганізації Національного фармацевтичного університету (НФаУ) — головного фармацевтичного вищого навчального закладу України, історія якого розпочалася в далекому 1805 році.

Фармацевтичний вищий навчальний заклад В.П. Черних обрав ще змолоду. Він пройшов шлях від студента, аспіранта, асистента, доцента, професора, завідувача кафедри, декана, проректора з навчальної роботи до ректора НФаУ, який очолює з 1980 року. Заслугою Валентина Петровича є те, що під його керівництвом Харківський фармацевтичний інститут пройшов складні етапи реорганізації від невеликого, маловідомого інституту до Національного фармацевтичного університету. Такий статус означає, що заклад відповідає найвищим державним і міжнародним стандартам.

Сьогодні колектив Університету налічує понад 20 тисяч співробітників і студентів. Під керівництвом видатного організатора Харківський фармацевтичний інститут, у якому навчалось 1600 студентів за однією спеціальністю «Фармація» і працювало 6 докторів та 73 кандидати наук, виріс в унікальний науково-освітній комплекс, де нині навчається 17 500 студентів за 14 спеціальностями і здійснюють науково-педагогічну діяльність

Член-кореспондент НАН України
Валентин Петрович Черних

Гордість НФаУ — його випускники

110 докторів та 500 кандидатів наук, середній вік яких становить 45 років. Варто зазначити, що завдяки зусиллям Валентина Петровича у 1991 р. Харківський фармацевтичний інститут був одним із перших серед 900 вищих навчальних закладів, який отримав статус акредитованого на союзному рівні. У 1999 р. у першій п'ятірці ВНЗ України він набув статусу національного, став другим таким вищим навчальним закладом у м. Харкові.

Під час перебування на посаді ректора В.П. Черних здійснив кадровий «прорив» у НФаУ: починаючи з 1980 р. підготовлено понад 130 докторів і близько 650 кандидатів наук. За рейтингом ЮНЕСКО, серед 200 найкращих університетів України НФаУ має один із найвищих показників якості науково-педагогічного потенціалу — 94%. За останні 15 років у фармацевтичному вищому навчальному закладі відкрито 13 нових спеціальностей, Інститут підвищення кваліфікації спеціалістів фармації, коледж.

Валентин Петрович віддає багато сил розвитку і розбудові справи свого життя — Національному фармацевтичному університету.

За весь період управління НФаУ В.П. Черних вдалося забезпечити стабільне фінансове становище вищого навчального закладу, створити ефективну систему соціального захисту співробітників і студентів. Університет посідає лідерські позиції в Україні, у національному рейтингу перебуває на другому місці серед 18 медичних навчальних закладів і на третьому — серед харківських університетів, є флагманом фармацевтичної освіти з-поміж навчальних закладів країн СНД. Свідченням плідної й відданої праці ректора і співробітників Університету є те, що НФаУ нагороджено Почесною грамотою Кабінету Міністрів України за вагомий внесок у розвиток медичної та фармацевтичної науки і освіти. Це університет європейського рівня, визнаний у світі, адже він є дійсним членом міжнародних фармацевтичних та освітніх асоціацій. Визначною подією для української фармацевтичної галузі стало приєднання НФаУ до Великої Хартії університетів у 2013 р.

В аудиторіях Національного фармацевтичного університету здобули вищу фармацев-

В Інституті електрозварювання ім. Є.О. Патона НАН України підписано угоду про науково-технічне співробітництво зі створення нових лікарських засобів на основі наночастинок металів та інших матеріалів. 2012 р.

тичну освіту понад 50 тисяч фахівців, серед яких більш як 6 тисяч магістрів фармації з 82 країн світу. В.П. Черних докладно зусиль, щоб в Україні відбувалася підготовка фахівців для зарубіжжя, оскільки це вагомий чинник підвищення міжнародного авторитету нашої держави та освіти.

З метою реалізації державної політики кадрового забезпечення галузі В.П. Черних запропонував систему підготовки фахівців «на місцях», шляхом відкриття мережі з 20 фармацевтичних факультетів при медичних вищих навчальних закладах, забезпечення їх науково-педагогічними кадрами, навчально-методичною літературою. В Університеті здійснюється підготовка науково-педагогічних кадрів для фармацевтичних факультетів ВНЗ, практичної фармації України та зарубіжних країн.

У НФаУ вперше в системі фармацевтичної освіти України створено навчально-методичні комплекси навчальної літератури з усіх дисциплін обсягом понад 2 тис. найменувань. Навчальний процес на 100 % забезпечено навчально-методичною літературою державною та іноземними мовами, якою користуються всі фармацевтичні факультети України та деяких країн СНД. Наукова спадщина Університе-

ту — це понад 490 підручників і навчальних посібників, 300 монографій, більш як 1500 охоронних документів на винаходи. Учені НФаУ розробили і впровадили у виробництво 261 новий лікарський препарат.

Крім управління Університетом В.П. Черних знаходить час і сили для розвитку вітчизняної фармацевтичної галузі. Він — ініціатор розроблення і один з авторів Концепції розвитку фармацевтичної галузі та освіти України, організатор розширення спектру спеціальностей для фармацевтичної галузі, основоположник новітнього напрямку в фармації: фармацевтичної опіки хворих, системи контролю якості ліків, зокрема впровадження біоеквівалентності на засадах належної клінічної практики відповідно до світових вимог.

Для підвищення авторитету та визнання на державному рівні фармацевтичної галузі з ініціативи та за безпосередньої участі В.П. Черних в Україні встановлено професійне свято — День фармацевтичного працівника (з 1999 р.), запроваджено нову державну нагороду — почесне звання «Заслужений працівник фармації України» (з 2005 р.), прийнято Етичний кодекс фармацевтичного працівника України (2010 р.), створено першу в світі Фармацевтичну енци-

клопедію (перше видання — 2005 р., друге — 2010 р.). Під особистим керівництвом Валентина Петровича культурна скарбниця Харківщини збагатилася унікальною скульптурною композицією «Фармація у віках», першим у світі пам'ятником фармацевту. В.П. Черних став ідеологом зміцнення галузі та організатором проведення на базі Університету V, VI і VII Національних з'їздів фармацевтів України, створення Фармацевтичної асоціації України.

В.П. Черних — видатний учений у галузі органічної хімії, праці якого широко відомі науковій спільноті України і зарубіжжя. Він є автором 1260 наукових праць, серед яких підручник «Органічна хімія» у 3 томах, удостоєний Державної премії України в галузі науки і техніки у 2000 р. Це перший підручник для вищої фармацевтичної освіти України. Учений заснував новий науковий напрям — синтез біологічно активних речовин — похідних дикарбонових кислот, створення на їх основі різних гетероциклічних структур і дослідження шляхів циклізації поліфункціональних реагентів в ансамблі гетероциклів. Новизну і пріоритетність його наукових досліджень підтверджують 126 патентів України та Росії, 341 авторське свідоцтво. Понад 40 років Валентин Петрович віддав підготовці докторів і кандидатів наук для вищої школи і практичної фармації. За цей час було створено вітчизняну школу хіміків-синтетиків, у рамках якої він підготував більш як 60 докторів і кандидатів наук, а також (особисто та з учнями) розробив 16 лікарських препаратів.

За підсумками багаторічних наукових досліджень у галузі синтезу біологічно активних речовин у 1997 р. професора В.П. Черних було обрано членом-кореспондентом НАН України. В історії вітчизняної фармації ця подія стала першим прикладом представництва фармацевтів в академічній науці. За видатні наукові досягнення в 2013 р. Президія НАН України нагородила В.П. Черних почесним знаком НАН України.

В.П. Черних — відомий державний і громадський діяч, організатор науки. Валентин Петрович започаткував видання 7 фахових нау-

кових журналів. Упродовж 30 років він працював в Експертних радах ВАК СРСР та України. На сьогодні В.П. Черних очолює Проблемну комісію «Фармація» МОЗ України, є головою Науково-методичної комісії з фармації МОН України, членом ученої ради ДП «Державний фармакологічний центр» МОЗ України, членом Президії Фармакопейного комітету МОЗ України, членом Вченої медичної ради МОЗ України, членом бюро Державного фармакологічного центру з реєстрації лікарських засобів і препаратів, членом секції хімії та хімічної технології Комітету з Державних премій у галузі науки і техніки, членом колегії Державної інспекції з контролю якості лікарських препаратів МОЗ України. В.П. Черних — віцепрезидент Фармацевтичної асоціації України, президент Фармацевтичної асоціації Харківщини, здійснює активну міжнародну та просвітницьку діяльність.

У 1999 р. Міжнародний біографічний центр та Американський біографічний інститут визнали В.П. Черних одним із 500 найвпливовіших видатних учених світу.

Держава неодноразово відзначала плідну працю і великі заслуги відомого вченого, педагога, організатора, державного і громадського діяча. Валентина Петровича нагороджено орденами «Знак Пошани», «Трудового Червоного Прапора», орденами України «За заслуги» III, II, I ступенів, князя Ярослава Мудрого V і IV ступенів, Почесною грамотою Верховної Ради України та багатьма іншими нагородами. Харківська громадськість обрала В.П. Черних почесним громадянином м. Харкова.

Науково-педагогічна й академічна спільнота, колектив і студенти Національного фармацевтичного університету, колеги, друзі, учні від щирого серця вітають з ювілеєм відомого вченого, талановитого педагога, видатного організатора і реформатора вищої фармацевтичної освіти, невтомного ентузіаста і патріота фармації, який є яскравим прикладом відданого служіння інтересам освіти, науки, здоров'я людей, інтересам нашої славної України. Нових Вам, Валентине Петровичу, звершень і злетів, невичерпного творчого натхнення та довголіття.